

आदिवासी विकास विभागातील मान्यता रद्द करण्यात आलेल्या/ बंद करण्यात आलेल्या अनुदानित आश्रमशाळा अन्य संस्थेस चालविणेस देणेबाबतची कार्यपध्दती.

महाराष्ट्र शासन

आदिवासी विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: अआशा २०११/प्र.क्र.३७५/का.११

मंत्रालय (विस्तार इमारत), मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई - ४०० ०३२

तारीख: ७ मार्च, २०१३

प्रस्तावना —

आदिवासी विकास विभागामार्फत राज्यात अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांसाठी ५५६ अनुदानित आश्रमशाळा स्वयंसेवी संस्थांमार्फत चालविण्यात येत आहेत. आश्रमशाळा संहितेतील नियम क्र. २.२३ मध्ये ज्या अनुदानित आश्रमशाळांची मान्यता, कर्मचा-यांचे गैरव्यवस्थापन/विद्यार्थ्यांची असुविधा/व्यवस्थापनाची अनास्था तसेच आश्रमशाळा संहितेत विहित केलेल्या नियमानुसार चालवित नाहीत किंवा संस्थेने अनुदानित आश्रमशाळा चालविण्यास दाखविलेली असमर्थता इत्यादी कारणांमुळे आश्रमशाळेची मान्यता रद्द करण्याची तरतूद आहे. वरील कार्यपध्दतीनुसार बंद करण्यात आलेल्या किंवा मान्यता रद्द करण्यात आलेल्या आश्रमशाळा अन्य संस्थेस चालविण्यास देताना त्यांचा शैक्षणिक क्षेत्रातील अनुभव, आर्थिक क्षमता, आवश्यक त्या सोयी-सुविधा, अपर आयुक्तालयांच्या कार्यक्षेत्रातील /जिल्ह्यातील संस्था इ. बाबींच्या आधारे चालविण्यास /हस्तांतरीत करण्यात येते. सदर कार्यपध्दतीत सुधारणा करून निकष निश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय—

आश्रमशाळा संहिता नियम २.२३ अन्वये रद्द करण्यात आलेल्या आश्रमशाळां अन्य संस्थेस चालविण्यास/हस्तांतरीत करण्याबाबत असलेल्या कार्यपद्धतीत सुधारणा करुन खालीलप्रमाणे निकष व कार्यपद्धती निश्चित करण्यात येत आहे:-

- (१) सध्या बंद असलेल्या आश्रमशाळांच्या ठिकाणांसहीत नावांची यादी, जाहिरातीद्वारे दैनिक वर्तमानपत्रात प्रसिध्द करण्यात यावी. तसेच अशाप्रकारचे खुले प्रस्ताव मागवितांना सदर संस्था त्या जिल्ह्यातील किंवा लगतच्या जिल्ह्यातील असणे आवश्यक राहिल.
- २) बंद अनुदानित आश्रमशाळा ज्या गावात सुरु होती त्याच गावात सुरु करण्यासाठी प्रस्ताव मागविण्यात यावेत.
- ३) संस्थेने आश्रमशाळा संहितेत विहीत केलेल्या नमुन्यात अर्ज करावा.
- ४) धर्मदाय उप/सहा.आयुक्त यांनी दिलेल्या संस्थेच्या नोंदणीपत्राची साक्षांकीत प्रत अर्जासोबत जोडावी.
- ५) संस्थेच्या कार्यकारीतील सदस्यांचा तपशील, यामध्ये शैक्षणिक पात्रता/ व्यवसाय/ प्रवर्ग / जातीचा प्रवर्ग इ. माहिती द्यावी.
- ६) संस्थेचे मागील ३ वर्षांचे लेखा परीक्षण अहवाल. (सनदी लेखा परीक्षकांमार्फत प्रमाणित) अर्जासोबत जोडण्यात यावेत.
- ७) संस्थेकडे स्वतःची इमारत असणे आवश्यक आहे.स्वतःची इमारत नसल्यास संस्थेकडून स्व-खर्चाने २ वर्षांच्या आत इमारत बांधणेबाबत हमीपत्र घेण्यात यावे.
- ८) संस्थेस निवासी आश्रमशाळा चालविण्याचा अनुभव असल्यास त्याचा तपशील घेण्यात यावा.
- ९) संस्थेकडून विहित नमुन्यात अर्ज प्राप्त करुन घेताना रु. १००००/- एवढी रक्कम चलनाच्या स्वरूपात ना-परतावा रक्कम म्हणून आदिवासी विकास विभागाच्या नांवे घेण्यात यावी.
- १०) आश्रमशाळा चालविण्यासाठी इच्छूक असलेल्या संस्थेस, आश्रमशाळा/शैक्षणिक संस्था चालविण्याचा किमान ४ ते ५ वर्षांचा अनुभव असणे आवश्यक आहे.

- ११) संस्थेकडे १ वर्षासाठी खर्च करता येतील इतकी रक्कम त्यांच्या बँक बचत किंवा चालू खात्यावर शिल्लक अनिवार्य आहे.
- १२) संस्थेकडे किमान ५ एकर स्वतःच्या मालकीची जागा असावी.
- १३) संस्थेविरुद्ध आर्थिक व फौजदारी स्वरूपाचे गुन्हे दाखल झालेले नसावेत. याबाबत संबंधित पोलीस अधिका-यांचे प्रमाणपत्र घेण्यात यावे.
- १४) स्वयंसेवी संस्थेची वार्षिक उलाढाल कमीत-कमी रु. ३० लाख ते रु.४० लाख असणे आवश्यक आहे. तसेच संस्थेच्या नावे कमीत-कमी ५ लक्ष रु च्या दीर्घ मुदतीच्या ठेवी असल्या पाहिजेत.
- १५) संस्थेची मान्यता यापूर्वी शासनाने किंवा धर्मदाय आयुक्तांनी रद्द केली असल्यास किंवा दंड केला असल्यास त्याबाबतची माहिती द्यावी.
- १६) संस्थेने शिक्षण क्षेत्रात केलेले कार्य, सध्या सुरु असलेल्या शाळा, वसतिगृहे, कनिष्ठ महाविद्यालये व त्यात असलेल्या सोयी-सुविधांबाबतची सविस्तर माहिती देण्यात यावी.
- १७) संस्थेच्या सुरु असलेल्या शाळा/वसतिगृहातील गैरप्रकाराबाबत इतर विभागांनी संस्थेच्या विरुद्ध यापूर्वी केलेली कार्यवाही याबाबतची माहिती द्यावी.
- १८) संस्थेने यापूर्वी निधीचा अपहार केल्याच्या तकारी प्राप्त असल्यास त्याची माहिती द्यावी.
- १९) संस्थेविरुद्ध फौजदारी किंवा दिवाणी दावा चालू आहे किंवा कसे, याबाबतची माहिती द्यावी.
- २०) संस्थेने यापूर्वी शासनाविरुद्ध मा. उच्च न्यायालयात रिट याचिका दाखल केली होती किंवा कसे ? असल्यास, ती प्रलंबित आहे का, किंवा निकाल लागला असल्यास त्याची माहिती द्यावी.
- २१) सदर संस्थेने १० % निधी स्वतः खर्च करणे बंधनकारक राहिल.

२. आश्रमशाळा संहितेत परिशिष्ट "३०(अ) " म्हणून सदर शासन निर्णयाचा अंतर्भाव करण्यात यावा.

३. आयुक्त,आदिवासी विकास यांनी वरील निकषांच्या आधारे प्राप्त झालेल्या प्रस्तावांची छाननी करुन शासनाच्या मान्यतेसाठी प्रस्ताव सादर करावा. शासन गुणवत्तेच्या आधारे अशा संस्थांची हस्तांतरणासाठी/चालविण्यासाठी निवड करील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३०३०८११२५०३२२२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(डॉ.रमेशचंद्र सागर)

प्रधान सचिव

प्रत,

१. आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक.
२. अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे / नाशिक / अमरावती/ नागपूर
३. सर्व प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी प्रकल्प.
४. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा.मंत्री (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. मा. राज्यमंत्री (आ.वि.) यांचे खाजगी सचिव,मंत्रालय, मुंबई
७. प्रधान सचिव (आदिवासी विकास) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
८. सर्व जिल्हाधिकारी.

९. सर्व उपसचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१०. सर्व अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग
११. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१२. शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१३. निवडनस्ती का-११, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.